

T.C. KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ

2023/2024 BAHAR DÖNEMİ

ILH20310 İSLAM TASAVVUFU TARİHİ

DERSİ

AKADEMİK YOL HARİTASI

Dersin Hocası: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bilâl Yamak

Ders Yeri: C-105 Numaralı Derslik

Ders Günü ve Saati: Pazartesi 19:30-23:20.

Öğrenci Görüşme Saati: Pazartesi 18:00-19:00 (Ve odada bulunduğum her zaman)

Öğrenci Görüşme Yeri: Kırklareli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi A Blok

Tasavvuf Anabilim Dalı Odası

E-Posta: mehmetbilalyamak@klu.edu.tr

- İslâm Tasavvuf Tarihi dersi, İslâm düşünce ve medeniyetinin müesses/kurucu öğelerinin başlıcalarından olan Tasavvuf ilminin muhtevası, tarihi ve tesirlerinin anlatıldığı, tartışıldığı bir derstir. Aşağıdaki bilgilendirme ve öneriler (yol haritası); siz kıymetli öğrencilerimiz ile birlikte verimli ve karşılıklı etkileşime dayanan bir ders dönemi geçirmemiz ve dönem boyunca rotamızı kaybetmemek adına hazırlanmıştır.

I. DERSİN HEDEFLERİ

1. İslam Kültür ve Medeniyetinin en önemli müesses ilimlerinden biri olan Tasavvuf hakkında kavramsal bilgi sahibi olmak.
2. Sadr-ı İslâm'dan günümüze değin gelen süreç içerisinde Tasavvuf'un tarihi sürecini takip etmek.
3. Tasavvuf tarihinin ve düşüncesinin kaynaklarını tanımak.
4. Tasavvuf'un diğer İslâmî ilimlerle irtibatını ortaya koymak.
5. Tasavvuf epistemolojisini anlamak.
6. Tasavvuf eğitimi ve usulleri hakkında bilgi sahibi olmak
7. Tarikat kavramını ve belli başlı tarikatları tanımak.
8. Osmanlı Tasavvuf tarihi ve kültürü hakkında bilgi sahibi olmak.

KAYNAKLAR

Ders Kitabı: *Tasavvuf El Kitabı* – Ed. Kadir Özköse, Grafiker Yayınları.

Ara Sınava Kadar Okuncak Kitap: Samiha Ayverdi, *Mesihpaşa İmamı*, Kubbealtı Neşriyat.

Bitirme Sınavına Kadar Okunacak Kitap: İmâm Gazzâlî, *Hakikat Arayışı – el-Munkız Mine'd-Dalâl*, çev. Abdurrezzak Tek, Ketebe Yayınevi.

Yardımcı Online Kaynaklar – Ders Anahtarları:

1. <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf>
2. <https://islamansiklopedisi.org.tr/>
3. <http://ktp.isam.org.tr/>
4. <http://lugatim.com/>
5. <http://www.kamus.yek.gov.tr/>
6. <https://www.isnadsistemi.org/>
7. <https://istanbultarihi.ist/>
8. <http://yazmalar.gov.tr/>

HAFTALIK DERS ROTASI

1	Ders Hakkında Bilgilendirme – Tanışma - Tasavvufa Giriş: Tasavvufun Tanımları – Tasavvufun Menşei Meselesi- Tasavvuf Mistisizm İlişkisi – İslam Düşüncesinde Tasavvuf.
2	Tasavvufa Giriş: Tasavvufta Metot – Tasavvufta Bilgi - Sûfîlerin Vahiy Telakkisi – Sûfîlerin Peygamber Telakkîsi – Sûfîlerin İnsan ve Âlem Telakkîsi.
3	Tasavvufun Doğuşu: Asr-ı Saâdet – Zühhdönemi – Zühhd Mektepleri – Kitâbü'z-zühhd Literatürü.
4	Tasavvufun Gelişimi: Zühddet Tasavvufa Geçiş – Tasavvuf Döneminin Özellikleri – Tasavvuf Mektepleri – İlk Tasavvuf Silsileleri.
5	Tasavvufun Gelişimi: Tasavvuf Literatürü: Tasavvuf Klasikleri – Sûfî Tabakâtı.
6	Tasavvufun Gelişimi: Tasavvuf Terimleri – Tasavvuf ve Tenkid – Tasavvufta Neşveler.
7	Tasavvufun Kurumsallaşması: VI/XII. Yüzyıl Öncesi ile Sonrası Arasındaki Farklar- Tarikatların Teşekkülü – Başlıca Tarikatlar.
	Vize Haftası
8	Tasavvufun Kurumsallaşması: Tarikatların Ortak Unsurları – Tarikatlarda Âdâb ve Erkân – Türk Tasavvuf Geleneği – Tasavvufun Tesir Halkası – İslamlaşma Faaliyetleri.
9	Tasavvufta Terbiye ve Ahlâk: Tasavvufta İnsan – İnsanın Manevî Yapısı – Hâller ve Makamlar.
10	Tasavvufta Terbiye ve Ahlâk: Seyr u Sülûk Terimleri – Seyr u Sülûk Metotları – Tasfiye-yi Kalp – Ahlâk Nazariyeleri ve Tasavvufta Ahlak.
11	Tasavvuf ve Varlık – Muhyiddîn-i İbn Arabî – Sadreddîn-i Konevî ve Ekberî Neşveye Giriş.
12	Tasavvuf ve Varlık Merâtib-i Vücûd. Osmanlı Türkleri ve Ekberî Neşve.
13	Tasavvuf ve Sanat – Tasavvuf, Muhayyile ve Sembolizm. Tasavvuf ve Sanat, Tekke Mimarisi, Mûsikî.
14	Tasavvuf ve Sanat - Derviş Çeyizi, Hat ve Kitap.

HAFTALIK ÖN-OKUMALAR – DİNLEMELER - İZLEMELER

Dersten önce ders kitabının ilgili yerine ek olarak aşağıdaki ön-okuma metinlerini okumanız ve ayrıca ses kayıtlarını dinlemeniz, videoları izlemeniz rica olunur. Dersi sınıfça, bir takım gibi yürütmemiz adına bu çok önemlidir.

- 1. Hafta:** Cebecioğlu, Ethem. Prof. Nicholson'ın Kronolojik Esaslı Tasavvuf Tarifleri, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1987, cilt: XXIX, s. 387-406.
- 2. Hafta:** Öngören, Reşat. Bir Bilgi Kaynağı Olarak Tasavvufta Keşfin Değeri, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi [Darulfunun İlahiyat], 2002, sayı: 5, s. 85-96.
- 3. Hafta:** Ceyhan, Semih. Tasavvufun Doğuş Devrini Anlamada Anahtar Kavram Olarak Zühd'ün Hakikati ve Dereceleri : Gazzali Yaklaşımı, 900. Vefat Yılında İmam Gazzali : Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantı 07-09 Ekim 2011 İstanbul, 2012, s. 457-471.
- 4. Hafta:** Bu hafta ders okumamızı sadece kitabımızdan takip ediyoruz. Ayrıca isterseniz Ferahfezâ Mevlevî Âyini dinleyebilirsiniz:
<https://www.youtube.com/watch?v=2R9GdXQpPKg>
Ferahfezâ ve İstanbul medeniyeti hakkında şu metni de okuyabilirsiniz:
<http://www.tanpinarmerkezi.com/fatma-tuysuzoglu-tolga-bektas-ferahfeza-mucizesi-huzur/>
- 5. Hafta:** Ders kitabına ek metinler Microsoft Teams dosyalar sekmesine eklenecektir.
- 6. Hafta:** Bu hafta ders okumamızı sadece kitabımızdan takip ediyoruz. Kânî Karaca'dan Mevlid dinlemeyenler bu hafta “merhabâ” bahrini dinleyebilirler:
<https://www.youtube.com/watch?v=8ub84bzG8I8>
- 7. Hafta:** Ceyhan, Semih. Tarikat ve Tekke Kavramlarına Dair, Editör Semih Ceyhan, Türkiye'de Tarikatlar: Tarih ve Kültür, 2015, s. 27-53.

Ara-Sınav. Başarılar Dilerim.

8. Hafta: Barkan, Ömer Lütfi, Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskan ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler: İstila Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler / Ankara, 1942. Vakıflar Dergisi, 2. sayı, 279.

9. Hafta: Bu hafta ders okumamızı sadece kitabımızdan takip ediyoruz.

10. Hafta: İnancı, Ömer Tuğrul, Osmanlı Tarihinde Sûfilik Âyin ve Erkânları, Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Kaynaklar-Doktrin-Ayin ve Erkan-Tarikatlar-Edebiyat-Mimari-İkonografi-Modernizm, 2014, s. 125-187.

- Halvetî Zikri: <https://www.youtube.com/watch?v=nUiDOiNSBp0&t=1160s>
- Mevlevî Âyini: <https://www.youtube.com/watch?v=tyqvXKHmtVk>
- Kadiri Zikri: <https://www.youtube.com/watch?v=laVuMQ0xQpQ>

11. Hafta: Ders kitabına ek metinler Microsoft Teams dosyalar sekmesine eklenecektir.

12. Hafta: Ders kitabına ek metinler Microsoft Teams dosyalar sekmesine eklenecektir.

13. Hafta: Demirci, Mehmet, Tasavvuf ve San'at, Kubbealtı Akademi Mecmuası, 1988, cilt: XVII, sayı: 2, s. 18-32.

Tanman, M. Baha, Osmanlı Şehrinde ve Mahellesinde Tekkelerin Yer: İstanbul Örneği, Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Kaynaklar-Doktrin-Ayin ve Erkan-Tarikatlar-Edebiyat-Mimari-İkonografi-Modernizm, 2014, s. 425-507.

Feldman, Walter, Osmanlı Sufî Tarikatlarında Müzik, Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Kaynaklar-Doktrin-Ayin ve Erkan-Tarikatlar-Edebiyat-Mimari-İkonografi-Modernizm, 2014, s. 627-648.

14. Hafta: Çağman, Filiz - Zeren Tanındı, Tarikatlarda Resim ve Kitap Sanatı, Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Kaynaklar-Doktrin-Ayin ve Erkan-Tarikatlar-Edebiyat-Mimari-İkonografi-Modernizm, 2014, s. 685-732.

Atasoy, Nurhan, Osmanlı Dönemi Tarikat Kıyafetleri ve Cihazları, Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Kaynaklar-Doktrin-Ayin ve Erkan-Tarikatlar-Edebiyat-Mimari-İkonografi-Modernizm, 2014, s. 189-252.

Derman, M. Uğur, Osmanlı Hat Sanatında Tarikat Pîrleri, Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Kaynaklar-Doktrin-Ayin ve Erkan-Tarikatlar-Edebiyat-Mimari-İkonografi-Modernizm, 2014, s. 649-684.

SINAVLAR VE DEĞERLENDİRME

AKADEMİK DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Ara Sınav: %40 Bitirme Sınavı: % 60

Notlandırmada bağıl sistem uygulanacaktır. Not Dağılım Şeması aşağıdaki gibidir:

AA	85-100
BA	76-84,99
BB	65-75,99
CB	59-64,99
CC	55-58,99
DC	50-54,99
DD	45-49,990
FD	40-44.99
FF	0-40

Öğrencilerimiz, ara-sınav ve bitirme sınavına kadar okunacak kitaplardan sorumludurlar.

SINAVLARIN ŐEKLİ:

Sınavlar klasik usulde, yazılı olarak gerçekleŐecektir. Ara-sınava ilk yedi hafta iŐlenen konular; bitirme sınavına ise son yedi hafta iŐlenen konular dahildir. Telafi sınavı ise on dört haftalık konuları içerir.

DEVAMSIZLIK: Devamsızlık hususunda niversite'nin genel kuralları geçerlidir.

Bu metinde son söz:

Beraberce sağlıklı, huzurlu ve irfn dolu bir dönem geçirmeyi niyz eder, başarılar dilerim.
Her türlü soru, sorun ve dilekleriniz için dilediėiniz zaman bana e-posta gönderebilir ya da odada ziyaret edebilirsiniz.

İlmi ve fikr sorularınızı, görüŐlerinizi dinlemenin, tartıŐmanın ve sizlere yardımcı olmanın beni çok mutlu edeceğinizi bilmenizi isterim.

Selamlarımla.

Dr. Öėretim yesi Mehmet Bilal Yamak.